

7—12 november

Debatter m. m.

Tisdagen den 11 november

Sid.

Interpellation av herr Öhman ang. åtgärder för garanterande av full sysselsättning	5
--	---

Onsdagen den 12 november

Ersättningen till vissa växelstationsföreståndare	6
Om vissa enskilda vägars övertagande till allmänt underhåll	8
Om förbud mot roulettspel på restaurang	10
Utredning rörande en sammanslagning av lantbruksnämnderna och hushållningssällskapen	13

Samtliga avgjorda ärenden

Onsdagen den 12 november

Konstitutionsutskottets utlåtande nr B 3, om sänkning av rösträtts- och valbarhetsåldern	6
— nr B 4, ang. ändrad lydelse av 38 § lagen om val till riksdagen	6
— nr B 5, ang. sjöfolkets och fiskarens möjligheter att utöva sin rösträtt	6
Statsutskottets utlåtande nr B 72, ang. ersättning till vissa växelstationsföreståndare	6
— nr B 73, om vissa enskilda vägars övertagande till allmänt underhåll	8
Andra lagutskottets utlåtande nr B 14, om förbud mot roulettspel på restaurang	10
— nr B 15, ang. dispens från gällande bestämmelser om axel- och boggietryck på landets vägar	13

	Sid.
Tredje lagutskottets utlåtande nr B 4, om ändring i 64 § 2 mom. livsmedelsstadgan rörande gräddglass och glass	13
Jordbruksutskottets utlåtande nr B 13, om utredning syftande till sammanslagning av lantbruksnämnderna och hushållningssällskapen	13
Allmänna beredningsutskottets utlåtande nr B 1, ang. fullföljande av forskningsarbete rörande tobakens skadeverkningar	13
— nr B 2, ang. Tobaksmonopolets offentliga reklam m. m.	13

Fredagen den 7 november

Kammaren sammanträdde kl. 14.00; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Justerades protokollen för den 30 och den 31 nästlidne oktober.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr B 102, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt, m. m.;

nr B 103, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av avtal mellan Sverige och Danmark för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter å inkomst och förmögenhet;

nr B 104, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av tilläggsavtal till avtalet mellan Sverige och Finland för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter å inkomst och förmögenhet; samt

nr B 105, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av avtal mellan Sverige och Pakistan för undvikande av dubbelbeskattning och förhindrande av skatteflykt beträffande inkomstskatter.

Anmälades och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr B 46, med förslag till hälsovårdsstadga;

nr B 49, angående viss omläggning av atomenergiprogrammet;

nr B 53, angående bestridande med statsmedel av den å svensk sjöfart och handel vid passage av Suezkanalen utgående tilläggsavgiften till täckande av Förenta Nationernas kostnader för kanalens röjning; samt

nr B 55, angående godkännande av avtal om försäljning av viss mark.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr B 2, i anledning av väckta motioner om utredning och förslag rörande införande i grundlag av vissa för svensk rättsuppfattning grundläggande principer;

nr B 3, i anledning av väckta motioner om sänkning av rösträtts- och valbarhetsåldern;

nr B 4, i anledning av väckta motioner angående ändrad lydelse av 38 § lagen om val till riksdagen; samt

nr B 5, i anledning av motion angående undersökning rörande sjöfolkets och fiskarens möjligheter att utöva sin rösträtt;

statsutskottets utlåtanden:

nr B 72, i anledning av väckta motioner angående höjning av ersättningen till vissa växelstationsföreståndare; samt

nr B 73, i anledning av väckta motioner om utredning rörande vissa enskilda vägars övertagande till allmänt statligt underhåll;

bankoutskottets utlåtande nr B 9, i anledning av väckta motioner angående landsbygdens näringsliv och övriga vitala problem samt angående den framtida utformningen av närings- och byggnadsstrukturen i landet;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr B 14, i anledning av väckt motion om förbud mot roulettspel på restaurang; samt

nr B 15, i anledning av väckta motioner angående dispens från gällande bestämmelser om axel- och boggietryck på landets vägar;

tredje lagutskottets utlåtande nr B 4, i anledning av väckta motioner om änd-

ring i 64 § 2 mom. livsmedelsstadgan rörande gräddglass och glass;

jordbruksutskottets utlåtande nr B 13, i anledning av väckta motioner om utredning syftande till sammanslagning av lantbruksnämnderna och hushållnings-sällskapen; ävensom

allmänna beredningsutskottets utlåtanden:

nr B 1, i anledning av väckta motioner angående beredande av möjlighet för statens medicinska forskningsråd att

fullfölja det skisserade forskningsarbetet rörande tobakens skadeverkningar; samt

nr B 2, i anledning av väckta motioner angående Tobaksmonopolets offentliga reklam m. m.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.06.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Tisdagen den 11 november

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Justerades protokollen för den 4 och den 5 innevarande månad.

Ledighet från riksdagsgöromålen för deltagande i Nordiska rådets sjätte session i Oslo under tiden den 10—den 15 i denna månad beviljades herrar *Strand*, *Ewerlöf*, *Ivar Persson*, *Sjödahl* och *Ohlon*, fru *Sjöström-Bengtsson* samt herr *Birger Andersson*.

Vidare upplästes följande inkomna läkarintyg:

Att riksdagsman *Ivar Johansson*, född den 28/8 1899, från Mysinge, Ö. Husby, har anbefallts vila och vård i hemmet på grund av Cystopyelitis acuta från och med den 10/11 1958 till och med den 24/11 1958, intygas härmed.

Kuddby den 10/11 1958

L. Mägi

Provinsialläkare

Föredros och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr B 46, med förslag till hälso-vårdsstadga.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr B 49, angående viss omläggning av atomenergiprogrammet;

nr B 53, angående bestridande med statsmedel av den å svensk sjöfart och handel vid passage av Suezkanalen utgående tilläggsavgiften till täckande av Förenta Nationernas kostnader för kanalens röjning; samt

nr B 55, angående godkännande av avtal om försäljning av viss mark.

Föredrogos och bordlades ånyo konstitutionsutskottets utlåtanden nr B 2—B 5, statsutskottets utlåtanden nr B 72 och B 73, bankoutskottets utlåtande nr B 9, andra lagutskottets utlåtanden nr B 14 och B 15, tredje lagutskottets utlåtande nr B 4, jordbruksutskottets utlåtande nr B 13 samt allmänna beredningsutskottets utlåtanden nr B 1 och B 2.

På framställning av herr talmannen beslöts att konstitutionsutskottets utlåtande nr B 2 och bankoutskottets utlåtande nr B 9 skulle uppföras på föredragningslistan för kammarens sammanträde onsdagen den 19 innevarande månad.

Interpellation ang. åtgärder för garanterande av full sysselsättning

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr B 203, av herr *Hedström m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa prisreglerande åtgärder på jordbrukets område;

nr B 204, av herr *Andersson, Torsten, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa prisreglerande åtgärder på jordbrukets område;

nr B 205, av herr *Ewerlöf m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa prisreglerande åtgärder på jordbrukets område; och

nr B 206, av herr *Jonasson m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

löntagare, som härigenom förlorade en arbetsinkomst på minst 15 miljoner kronor. Hur stora helgpermitteringarna kommer att bli vid stundande årsskifte finns ännu inga uppgifter om. De förhandsmeddelanden som hittills lämnats från vissa företag tyder emellertid på att permitteringarna kring jul- och nyårs-helgerna kommer att bli av ännu större omfattning än förra året. Som exempel kan erinras om att enbart vid AB Separator i Stockholm kommer 650 arbetare att permitteras.

Enligt den prognos som arbetsmarknadsstyrelsen gjorde för några månader sedan beräknades att antalet helt arbetslösa kommande vinter skall bli omkring 70 000 mot toppsiffran 60 000 förra vintern. Den senaste tidens utveckling tyder emellertid på att de arbetslösas antal kommer att bli betydligt högre än vad tidigare förutsetts.

Avskedanden och permitteringar skapar stora svårigheter för de drabbade. Ersättningen från arbetslöshetskassan ger inte kompensation för förlorade arbetsförtjänster, och därtill lämnas sådan ersättning endast för begränsad tid. En kraftig sänkning av standard och försörjningsmöjligheter blir följderna för många 10 000-tals löntagare om företagen liksom hittills enväldigt och utslutande med hänsyn till sina vinstintressen skall tillåtas bestämma om driften skall hållas i gång eller inte. Den nuvarande ordningen skapar även berättigad oro för framtiden bland löntagarna i allmänhet.

De många löften från regeringen om att full sysselsättning skall upprätthållas blir helt värdelösa om nuvarande ordning får fortsätta.

Då varken regeringen eller arbetsmarknadsmyndigheterna framlagt någon plan för hur den fulla sysselsättningen skall hållas, hemställs om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa följande fråga:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidtaga för att garantera full sysselsättning åt landets alla arbetsföra människor?

Interpellation ang. åtgärder för garanterande av full sysselsättning

Herr ÖHMAN (k) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Från oktober månad 1957 till oktober innevarande år har antalet registrerade arbetslösa ökat med nära 50 procent. Enligt officiella uppgifter uppgick således antalet anmälda arbetslösa till nära 37 000 i oktober detta år mot knappt 25 000 vid motsvarande tid förra året.

Härtill kommer den dolda arbetslösheten bland kvinnorna och de senaste ungdomskullarna, som i nuvarande arbetsmarknadsläge anser det utsiktslöst att få arbete och därför inte anmäler sig vid arbetsförmedlingarna. Den verkliga arbetslöshetsciffran är därför högre än den officiellt angivna.

Även antalet korttidsarbetare har tilltagit. Löntagare med fem- och fyradagarsvecka, utan lönekomensation, var sålunda i oktober månad i år 3,5 gånger så många som vid motsvarande tid förra året.

De s. k. helgpermitteringarna omfattade vid senaste årsskiftet omkring 60 000

Ang. ersättningen till vissa växelstationsföreståndare

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.08.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Onsdagen den 12 november

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Föredrogos och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda motioner:

- nr B 203, av herr *Hedström m. fl.*,
- nr B 204, av herr *Andersson, Tors-
ten, m. fl.*,
- nr B 205, av herr *Ewerlöf m. fl.*, och
- nr B 206, av herr *Jonasson m. fl.*

Föredrogos ånyo konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr B 3, i anledning av väckta motioner om sänkning av rösträtts- och valbarhetsåldern;

nr B 4, i anledning av väckta motioner angående ändrad lydelse av 38 § lagen om val till riksdagen; samt

nr B 5, i anledning av motion angående undersökning rörande sjöfolkets och fiskarens möjligheter att utöva sin rösträtt.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Ang. ersättningen till vissa växelstationsföreståndare

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr B 72, i anledning av väckta motioner angående höjning av ersättningen till vissa växelstationsföreståndare.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh* (I: B 49) och den andra

inom andra kammaren av fru *Boman m. fl.* (II: B 60), hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte göra framställning om att åt telestyrelsen skulle uppdragas att på lämpligt sätt och med beaktande av den relation, som år 1947 funnes mellan taxa II-station med 19 abonnenter och taxa I-stationer, höja ersättningen till växelstationsföreståndare vid taxa II-stationer till skälig nivå.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt att motionerna I: B 49 och II: B 60 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr **BERGH, RAGNAR**, (h):

Herr talman! Eftersom dagens föredragningslista är så kort, hoppas jag att damerna och herrarna inte tar illa upp att jag använder ett par minuter till en kort kommentar till det föreliggande utskottsutlåtandet.

Jag har fått min uppmärksamhet riktad på att den ersättning, som utgår till föreståndarna vid särskilt de mindre telefon- och växelstationerna, är påtagligt låg. Jag har därför medverkat till en motion, syftande till att telestyrelsen skall uppmärksamma angelägenheten av att åstadkomma en sådan avvägning av ersättningen till de olika växelstationsföreståndarna, att skillnaden mellan de ersättningar som utgår vid mindre och större växelstationer inte blir så påfallande stor som den enligt min mening för närvarande är.

Ang. ersättningen till vissa växelstationsföreståndare

Utskottet har enhälligt avstyrkt bifall till motionen. I sin motivering hänvisar utskottet framför allt till att de ersättningar, som här utgår, är resultatet av en avtalsuppgörelse och att riksdagen därför inte bör lägga sig i denna sak. Jag erkänner att jag är mycket lyhörd för det argumentet, men jag anser i alla fall att vi skulle handla fel och orättvist om vi undantagslöst följde den regeln. Det finns väl i hela Sverige blott inemot 1 000 sådana här små växelstationer med upp till 20 abonnenter. De ligger vitt spridda och förekommer framför allt i glesbygderna. Föreståndarnas fackliga organisation är därför förhållandevis svag, varför de inte kunnat hävda sig vid löneförhandlingarna på samma sätt som starkare organisationer kan göra. Jag kan därför inte utan vidare acceptera utskottets resonemang om att dessa ersättningar är ett förhandlingsresultat, som riksdagen inte bör lägga sig i.

Utskottet har emellertid också gett sig in på en bedömning av de utgående ersättningarna. Sammanfattningsvis konstaterar utskottet, att det undandrager sig utskottets bedömande, i vad mån relationerna mellan här ifrågakvarande ersättningar är rimliga. Inte desto mindre gör utskottet en del omdömen om det resonemang, som förekommer i motionerna, och sätter i fråga, huruvida motionärernas resonemang egentligen är sakligt riktigt. Det förklaras t. ex. att motionärerna inte synes ha uppmärksammat vissa relevanta faktorer o. s. v. Jag anser att utskottet i så fall borde ha sökt bevisa sitt påstående.

När jag läste utskottets utlåtande, skaffade jag mig vissa sifferuppgifter, som klart bör kunna visa hur det här egentligen ligger till. Jag har fått siffrorna från personalorganisationen och tar för givet att man varit angelägen att lämna korrekta sakuppgifter, eftersom det här är fråga om siffror avsedda för offentligt bruk.

Siffrorna avser förhållandena i ortsgrupp 5 och gäller de ersättningar som utgår till föreståndarna för växelstationer med högst 19 abonnenter, respektive stationer med 20—24 abonnenter. Ersätt-

ningen till föreståndaren vid en växelstation med högst 19 abonnenter utgår i år, 1958, med 293 kronor per månad. Om abonnentantalet ökar till 20, stiger föreståndarens ersättning till 599 kronor per månad. Ingen kan väl ändå med skäl påstå, att en ökning av abonnentantalet från 19 till 20 i och för sig är av den storleksordningen, att den skulle kunna motivera den diskrepans som råder beträffande ersättningen till växelstationernas föreståndare.

Till saken hör även, att i lönen ingår inte bara ersättning för vederbörandes arbete och bundenhet vid stationen utan också för lokalen, dess uppvärmning och städning.

De sifferuppgifter, som jag här redovisat, styrker enligt min uppfattning motionärernas påståenden, att den ersättning som utgår till den lägst betalda gruppen bland växelstationsföreståndarna icke står i rimligt förhållande till den ersättning som utgår när abonnentantalet stiger till 20.

Man kan också indirekt styrka motionens omdöme genom att göra en jämförelse med vad biträdena har i lön på en grupp något större stationer, d. v. s. växelstationer som omfattar 35—49 abonnenter. Ett biträde i ortsgrupp 5 uppbär där 468 kronor i månaden. Denna ersättning erhåller vederbörande för 47 timmars arbete per vecka, medan föreståndarna för de mindre växelstationerna är bundna enligt uppgift upp till 88 timmar i veckan.

Jag anser mig alltså genom de sifferuppgifter som jag nu lämnat ha bevisat motionärernas påstående, att det här finns en diskrepans, som inte är skäligen.

Det är också ett faktum att abonnenterna på landsbygden är sämre ställda än telefonabbonenter i tätorter. De abonnenter ute på landsbygden, som är anslutna till sådana små växelstationer som det här närmast gäller, får ju nu utöver vanliga samtalsavgifter även vara med om att betala kostnaderna för växelstationsföreståndarna. Jag lämnar därhän, huruvida den som jag tycker väl restriktiva ståndpunkt som man här intagit från arbetsgivarsidan är betingad av att

Om vissa enskilda vägars övertagande till allmänt underhåll

man inte vill lägga än större kostnader på landsbygdens abonnenter. Men i så fall får man nog försöka lösa detta problem från andra utgångspunkter. Om jag skickar ett brev eller ett postpaket till en grannkommun eller andra änden av Sverige, blir portot detsamma. Jag kan inte finna att det är förenligt med en progressiv landsbygdspolitik att diskriminera glesbygdernas telefonabbonenter genom att de dels precis som alla andra skall betala indragnings- och samtalsavgifter och dels därutöver delta i avlöningen av personalen. Jag vet mycket väl att sådana här små växelstationer ofta inte bär sig, men det är ju sannolikt också många gånger fallet med de små poststationerna i glesbygder.

Skulle det alltså vara resonemang av denna art, som legat bakom fastställandet av storleken av de nuvarande ersättningarna till dessa växelstationsföreståndare, måste det problemet som sagt angripas från andra utgångspunkter.

Det har också sagts att arbetet på de små växelstationerna inte är så betungande utan att det närmast har karaktären av bisyssla. Men om växelstationerna skall vara öppna ända upp till 88 timmar i veckan, är ju föreståndarnas bundenhet så stor, att de helt enkelt inte kan utföra mycket arbete vid sidan om.

Jag har, herr talman, velat säga detta därför att jag anser att utskottets motivering inte är tillfredsställande. Eftersom utskottet är enigt kan jag naturligtvis inte hoppas att vinna gehör för motionen, men jag anser att sakläget är sådant, att jag trots detta bör yrka bifall till densamma.

Herr THUN (s):

Herr talman! Vid sin behandling av detta ärende har utskottet, som herr Bergh mycket riktigt framhållit, fäst stort avseende vid att detta problem har karaktären av en ren lönefråga. Herr Bergh säger sig nu respektera den uppfattningen, men han vill ändå göra gällande, att man måste göra vissa skillnader beträffande olika slag av löneärenden. Vi har ju här i riksdagen ofta i oli-

ka sammanhang diskuterat principen, huruvida det är lämpligt att bryta ut vissa lönefrågor ur sitt sammanhang och göra dem till föremål för direkt behandling i riksdagen. Utskottet har i det avseendet en bestämd uppfattning, och denna uppfattning har också varit vägledande för utskottets ställningstagande i denna fråga.

När det sedan gäller att bedöma den rimliga relationen mellan ersättningen till föreståndarna vid olika stora växelstationer, har utskottet icke, såsom herr Bergh vill göra gällande, kommit med något omdöme. Vi har tvärtom klart sagt ifrån, att det undandrar sig vårt bedömande, huruvida det är en skälig avvägning eller inte som gjorts i fråga om de nu utgående ersättningarna.

Jag torde inte närmare behöva ingå på de övriga synpunkter, som herr Bergh anförde, utan jag inskränker mig, herr talman, till att yrka bifall till utskottets utlåtande.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt samt vidare på bifall till den i ämnet väckta motionen I: B 49; och förklarades den förra propositionen, som utredades, vara med övervägande ja besvarad.

Om vissa enskilda vägars övertagande till allmänt underhåll

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr B 73, i anledning av väckta motioner om utredning rörande vissa enskilda vägars övertagande till allmänt statligt underhåll.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar Åkesson och Franzén (I: B 108) och den andra inom andra kammaren av herr Nilsson i Lönsboda (II: B 177), hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning syftande till att de vägar, till vilka nu bidrag utginge för enskilt vägunder-

Om vissa enskilda vägars övertagande till allmänt underhåll

håll, måtte överföras till allmänt statligt underhåll.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att motionerna I: B 108 och II: B 177 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr ÅKESSON (fp):

Herr talman! Med anledning av statsutskottets utlåtande i detta ärende vill jag såsom varande motionär anföra några synpunkter.

Den utveckling som skett beträffande kommunikationerna på landsbygden här gjort, att kostnaderna för underhållet av de enskilda vägarna betydligt ökats. De flesta transporter sker för närvarande med lastbilar — detta såväl vid transporter av produkter, som skall försälas från en egendom, som då det gäller varutransporter till vederbörande. Ökade dylika transporter kräver också ökat underhåll. Man har i flera fall även svårt för att dra gränserna mellan de allmänna och de enskilda vägarnas trafikstruktur. Svårigheterna att skilja dem i fråga om genomgångstrafik är i många fall påtagliga.

Bidraget till underhåll av de enskilda vägarna utgår för närvarande i normalfall med 65 procent och i särskilda fall med 80 procent av kostnaderna. Då alla enskilda vägsamfälligheter och vägghållare inte har möjlighet att på ett rationellt sätt sköta vägunderhållet, blir kostnaderna för detta betungande. Att en rationalisering på detta område bör ske är fullt naturligt, och att härvid en samordning kommer till stånd är väl också nödvändigt — detta för att dessa enskilda vägghållare inte — förutom sina utgifter till det allmänna vägväsendet — skall betungas av stora kostnader för det enskilda vägunderhållet. Att genomföra en samordning med det allmänna vägväsendet, då bidragsprocenten från staten i normalfallen är 65 procent, torde inte vara omöjligt.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sitt remissvar sagt, att styrelsen i sina petita för budgetåret 1959/60 föreslagit

en höjning av bidragsprocenten till normalt 70 och i särskilda fall 85. Skulle ifrågavarande höjning kunna bifallas, ifrågasättes huruvida inte vid ett rationellt driftsunderhåll av vägarna en del av dessa enskilda vägar skulle kunna underhållas helt med de belopp, som då komme att utgå i bidrag.

Statsutskottet är tydligen av samma mening som motionärerna, då det gäller utvecklingen av det enskilda vägväsendet, och anser, att de ökade kraven på såväl bärighet som standard medför ökade kostnader för de intressenter, som har att ombesörja denna väghållning. Utskottet har för sin del förordat utvidgning av bidragsgivningen, bl. a. i form av generösare tillämpning av bestämmelserna rörande intagande till allmänt underhåll av enskilda vägar.

Herr talman! Jag har med det sagda velat understryka vad som anförts i motionerna och anser att en utredning i denna fråga bort komma till stånd. Man kan givetvis ha olika åsikter, om man skall bibehålla nuvarande system med bidragsgivning eller om man skulle kunna låta vägförvaltningarna sköta de enskilda vägarna. Jag förutsätter att utredningen skulle ha kunnat komma fram till en positiv lösning av dessa samordningsproblem. Då statsutskottet är enigt i sitt utlåtande anser jag emellertid att det är meningslöst att i detta fall yrka bifall till motionen.

Herr THUN (s):

Herr talman! Motionärernas uppfattning och utskottets uppfattning torde inte skilja sig nämnvärt då det gäller konstaterandet av att den ökade belastningen och trafikstegringen på våra enskilda vägar har skapat betydande problem. Utskottet erinrar om att dessa frågor har varit föremål för behandling inom riksdagen vid olika tillfällen och pekar även på att det har skett rätt betydande ekonomiska förbättringar för de enskilda vägghållarna. Det har också motionärerna i vederbörlig ordning framhållit. Vad utskottet är mycket bekymrat över är att om ett sådant inordnande av den en-

Om förbud mot roulettspel på restaurang

skilda väghållningen skulle komma i fråga just nu, skulle det medföra konsekvenser, som man för närvarande inte kan överblicka. Det skulle skapas dels ekonomiska och dels tekniska svårigheter.

Motionärerna har framhållit, att det skulle vara möjligt att med redan befintlig personal och utan anskaffning av ytterligare maskiner kunna utföra rätt mycket arbete på den enskilda väghållningen, men jag har svårt att tänka mig, att man med nuvarande resurser skulle kunna överta hela ansvaret för denna väghållning. Utskottet har ansett att detta är ett av de bärande motiven till att utskottet måst avstå ifrån att tillmötesgå motionärernas önskemål. Vi får ändå komma ihåg att det enskilda vägnätet för närvarande utgör 50 procent av vårt sammanlagda vägnät. Samtidigt får vi komma ihåg, att det ännu inte varit möjligt för vederbörande myndigheter att lösa frågorna beträffande de stora vägarna, framför allt rikshuvudvägarna, på ett fullt tillfredsställande sätt utan att det återstår kolossalt mycket arbete där. Om man här utan vidare kopplar in det enskilda vägnätet, skulle detta alltså kunna betyda, att det skulle bli ännu svårare att klara arbetena på det stora riksvägnätet. Därför är det nog lämpligt att fara försiktigt fram.

Jag vill föreslå att riksdagen inte denna gång tillmötesgår motionärernas önskemål och ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Om förbud mot roulettspel på restaurang

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr B 14, i anledning av väckt motion om förbud mot roulettspel på restaurang.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr B 124, vilken behandlats av andra lagutskottet, hade herr *Sveningsson* hemställt, att

riksdagen måtte besluta om sådan ändring i gällande lotteriförordning, att roulettspel på restaurang förbjödes.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att förevarande motion, I: B 124, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade anmälts av herr *Sunne*, som dock ej antytt sin mening.

Herr SVENINGSSON (h):

Herr talman! I den motion som redovisas i detta utskottsutlåtande har jag föreslagit en sådan ändring i nu gällande lotteriförordning, att roulettspel på restaurang kom att förbjudas. Även om andra lagutskottet kommit fram till ett i riksdagen mycket vanligt resultat — att förevarande motion icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd — har jag anledning framhålla, att utskottet noga undersökt den sak motionen gäller, innan det kommit fram till detta resultat.

Motionen har varit remitterad till olika instanser, och man har lämnat besked om vilken omfattning roulettrelsen har fått. Denna rörelse är ännu inte av så stor omfattning, men var det slutar någonstans kan vi inte nu veta.

Av utskottets utlåtande framgår, att det rättsfall, som nu föreligger i fråga om roulettspel och som är avgjort i högsta instans, haft en avgörande betydelse vid utskottets ställningstagande. Man anser att med de begränsade former, i vilka detta spel nu kan bedrivas, det kanske ändå inte är så farligt att det får fortsätta. I de domslut som här föreligger är nu fastslaget, att det under de former, i vilka spel förekom vid en restaurang i Malmö — vars innehavare ställdes under åtal — icke fanns utrymme för spelet i lotteriförordningen, utan man ansåg i högsta instans att spelet var att hänföra till äventyrligt spel och som sådant var reglerat i strafflagen. Vad som här måste beaktas är, att förekomsten av roulettspel under alla former och i sin helhet icke varit föremål för domstols prövning.

Med anledning av vad utskottet utta-

lar vill jag hävda den uppfattningen, att det torde vara mycket tveksamt, om roulettspel under några former rymmes inom lotteriförordningen, och jag undrar, om det inte i stället är så, trots utskottets uttalande, att användandet av dessa spel i sin helhet är reglerat i strafflagen. För att skingra det dunkla tillstånd som här råder väckte jag motionen med förslag om förbud för dessa spel, och jag delar inte på något sätt den uppfattning, som kommit till uttryck i något remissyttrande, att dessa anordningar skulle höja upp restaurangrörelsen till en högre nivå eller att nykterheten härav skulle befrämjas. Minst sagt är dessa spel ett okynnestilltag, som för med sig mycket otrevliga konsekvenser.

Som stöd för min uppfattning, att roulettspelet kanske i sin helhet faller under strafflagen, vill jag anföra, att när jag i denna fråga förra året framställde en interpellation, uttalade herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet i sitt svar bl. a. följande: »Emellertid är att bedöma, huruvida roulettspelet — utom att vara att anse som lotteri — jämväl är att betrakta som äventyrligt spel enligt 11 kap. 12 § strafflagen. Enligt detta lagrum är det belagt med straff att anordna äventyrligt spel för allmänheten eller att tillåta sådant spel i lokal, exempelvis restauranglokal, som upplåtits åt allmänheten. Skulle roulettspelet falla härunder, är det alltså ej tillåtet.»

Statsrådet fortsatte: »Det föreligger, såvitt jag vet, icke något prejudicerande domstolsavgörande i frågan, huruvida det begränsade roulettspel, som förekommer på restaurangerna, är äventyrligt spel eller ej.»

Jag vill även framhålla, att efter de domar som nu föreligger har riksåklagarämbetet den 25 september i år skickat ut en cirkulärskrivelse till alla åklagare i landet för att på så sätt bidra till ett klarläggande av hur de fällda domarna skall tolkas. Denna cirkulärskrivelse inledes med ett uttalande om den tveksamhet som här har uppstått. Efter att ha givit exempel på det sätt, varpå roulettspelet framdeles kan komma att anordnas, säger riksåklagarämbetet föl-

Om förbud mot roulettspel på restaurang

jande i cirkuläret: »Om emellertid spelet icke skulle vara att hänföra till äventyrligt spel, uppställer sig frågan, huruvida detsamma är hänförligt under 2 § lotteriförordningen. Högsta domstolen har icke ingått på denna fråga. Hovrätten har däremot i sitt ovan citerade uttalande i domskälen upptagit frågan och därvid bedömt denna så, att spelet icke rymmes under stadgandet i 2 § lotteriförordningen. Godtages denna bedömning blir spelets anordnande — därest det sker efter endast anmälan till polismyndigheten — straffbart antingen enligt 11 kap. 12 § strafflagen såsom äventyrligt spel, eller, därest spelet icke skulle bedömas såsom äventyrligt, enligt 10 § lotteriförordningen såsom anordnande av lotteri utan Kungl. Maj:ts tillstånd. Klarhet i den förevarande frågan synes icke kunna vinnas annorledes än genom avvägning av ett nytt prejudikat.»

Dessa uttalanden väger väl ändå rätt tungt. När inte andra lagutskottet har kunnat bifalla motionen, torde det därför finnas betydande utsikter till att den blir i sak bifallen vid ett nytt rättsfall.

När man då det gäller lotteriförordningen här knyter an till vad som är uttalat om marknads- och tivolinöjen, vill jag även denna gång framhålla att restaurangrörelsen icke kan jämföras med marknads- och tivolinöjen. Säkert är det många restaurangägare här i landet som icke är tilltalade av att den jämförelsen skall förekomma.

Jag vill även denna gång ha sagt, att när riksdagen år 1939 beslutade om den nu gällande lotteriförordningen, var det ingen som tänkte på att dessa spel, såsom nu har skett, skulle flytta in på restaurangerna, ty då var detta — såsom också framgår av utskottets utlåtande — i annat sammanhang förbjudet.

Jag tycker att det är mycket som talar för att motionen borde ha bifallits. När utskottet till sist som sin mening framhåller, att sådana förordningar redan finns, som möjliggör för myndigheterna att förhindra att spel förekommer på restauranger — bestämmelser som överståthållarämbetet och flera länsstyrelser redan utnyttjat — kan det icke heller va-

Om förbud mot roulettspel på restaurang

ra en tillfredsställande ordning, att en lagstiftning tolkas så olika i olika delar av landet, att vad som är tillåtet i ett län icke är tillåtet i ett annat län.

Då det icke skulle leda till något resultat att här framställa ett yrkande om bifall till min motion, nöjer jag mig med vad jag här har anfört och hoppas på ett bättre resultat en annan gång. Jag avstår således, herr talman, från att framställa något yrkande.

Herr SUNNE (fp):

Herr talman! Herr Sveningsson har ju redan utförligt redogjort för sin motion och dess yrkande. Det är därför kanske inte så mycket att tillägga. Jag sympatiserar i stora delar med herr Sveningssons uppfattning vad det gäller roulettspelet. Men nu är det i alla fall så — vilket han också redogjorde för — att de domar, som högsta domstolen har avkunnat, har medfört att de mera anstötliga formerna av spelet kommer bort. Endast ett mycket begränsat roulettspel blir tillåtet, naturligtvis under förutsättning att en ordentlig kontroll kommer att utövas. Jag vet inte om polismyndigheterna kan ha tid med en sådan kontroll.

I Stockholm hade man på 1930-talet mycket dåliga erfarenheter av penningspel, på en hel del restauranger och serveringsställen, och man har där sedan hållit fast vid förbud mot sådant spel. Därför förekommer inte heller roulettspel numera på restauranger i Stockholm. Förutom Stockholm är det nio län, där man inte heller tillåter roulettspel.

Jag ser denna fråga, i första hand, ur nykterhetspolitisk synpunkt. De län där förbud råder torde vara de, där nykterhetsfolket är starkt representerat. Vidare gäller lokalt förbud för Borås stad. Som ett kuriosum kan nämnas, att det bolag som har bildats för att sköta roulettspelet på restaurangerna har sitt huvudkontor i Borås. Det verkar som om bolaget inte skulle ha någon vidare god jordmån för sin verksamhet just i Borås. Det är aktiebolaget Ekblom & Andersson. Bolaget har skrivit till andra lagutskottet och redogjort för sin verksamhet.

Man sysselsätter, säger bolaget, cirka 500 arbetare, och den totalsumma som samtliga roulettinnehavare redovisar uppskattas till miljonbelopp. Det har alltså för dessa som sköter om servicen blivit en rätt omfattande affärsrörelse. För att kunna bibehålla en så lukrativ verksamhet ber man naturligtvis utskottet att avslå motionen. Bolaget säger i sin skrivelse, att på de flesta restauranger där roulettspel förekommer måste man varje kväll ha 30 minuters s. k. spritpaus för att gästerna skall få andrum att inköpa sprit. Längre ned i skrivelsen säger bolaget, att detta skulle utgöra ett klart bevis för att roulettspelet ökar nykterheten på restaurangerna. Jag har litet svårt att förstå detta.

Härtill kommer ju att de vinster som spelarna gör på restaurangerna i roulettspelet utgår i form av penninganvisningar och måste uttas i varor på restaurangen. Då kan man kanske förstå litet bättre, varför den där spritpausen kan anses vara lämplig.

Herr talman! Jag har stora sympatier för den motion som herr Sveningsson har väckt. Han har emellertid själv inte nu yrkat bifall till densamma, vilket jag inte heller ämnar att göra.

Det roulettspel som bedrivs på restauranger förekommer ju mest i Skåne, och när det nu efter högsta domstolens utslag — som gällde en skånerestaurang — kanske har blivit något stävjat där, kan man nog ställa sig en smula avvaktande och se hur det här begränsade roulettspelet kommer att verka. Länsstyrelserna har ju också, som det har sagts här, möjlighet att ingripa och förbjuda roulettspel om dess bedrivande på en rusdrycksrestaurang skulle medföra att utskänkningsrörelsen inte längre fyller kraven på nykterhet, ordning och trevnad.

Herr talman! Jag har inte något yrkande; jag har bara velat framhålla dessa synpunkter.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt.

Om utredning rörande en sammanslagning av lantbruksnämnderna och hushållningssällskapen

Vid förnyad föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr B 15, i anledning av väckta motioner angående dispens från gällande bestämmelser om axel- och boggietryck på landets vägar, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av tredje lagutskottets utlåtande nr B 4, i anledning av väckta motioner om ändring i 64 § 2 mom. livsmedelsstadgan rörande gräddglass och glass, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Om utredning rörande en sammanslagning av lantbruksnämnderna och hushållningssällskapen

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets utlåtande nr B 13, i anledning av väckta motioner om utredning syftande till sammanslagning av lantbruksnämnderna och hushållningssällskapen.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: B 128, av herr *Ohlsson, Ebbe, m. fl.*, samt II: B 166, av herrar *Östlund* och *Fröding*, hade yrkats, att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en förutsättningslös utredning i syfte att ernå en sammanslagning av den nuvarande dubbelorganisationen i fråga om rationaliseringsverksamheten på jordbrukets område.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte avslå motionerna I: B 128 och II: B 166.

Herr **OHLSSON, EBBE**, (h):

Herr talman! Då jag är en av motionärerna i denna fråga, vill jag endast framhålla, att vad vi har begärt i motionen bara är en förutsättningslös utredning. Utskottet säger nu att det pågår ett flertal omfattande utredningar, och de kommer, förmodar jag, att även studera detta problem. Då får man väl hoppas att de kommer till något gott resultat inom rimlig tid. Statsverksamhe-

ten och med den konsulenternas antal sväller på alla områden, och det börjar sannerligen bli på tiden att vi försöker dämna upp och samordna, där så utan olägenhet kan ske. Vi vet ju att vi har tillräckligt med hål att stoppa våra pengar i, utan att vi överorganiserar på några områden.

Jag har med hänsyn till utskottets påpekande om dessa utredningar inget yrkande.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo allmänna beredningsutskottets utlåtanden:

nr B 1, i anledning av väckta motioner angående beredande av möjlighet för statens medicinska forskningsråd att fullfölja det skisserade forskningsarbetet rörande tobakens skadeverkningar; och

nr B 2, i anledning av väckta motioner angående Tobaksmonopolets offentliga reklam m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Anmälades och bordlades Kungl. Maj:ts till kammaren överlämnade proposition nr B 54, angående förbättrade inkomstförhållanden för distriktsveterinärer m. m.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen och herrar vice talmän i riksdagens första kammare samt de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte dem tillsätta befattningshavare hos kammaren, den 11 november 1958.

Beslöto herrar deputerade — sedan samtliga hos riksdagens båda kamrar anställda reservstenografer tagits i anspråk för vikariat såsom stenografer — att såsom reservstenograf hos första kammaren fr. o. m. denna dag tills vi-

dare antaga redaktören Bertil Svahnström, vilken vid anställda stenografprov blivit godkänd för ändamålet.

År och dag som ovan.

In fidem
K.-G. Lindelöw

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarrens sammanträde avslutades kl. 14.45.

In fidem
K.-G. Lindelöw
